

Forskningsår i Guinea-Bissau – Hvor kragerne er blevet spist af gribbe!

Vintermørke regn og rusk, – så kan man nemt sidde her og drømme sig væk, fx til 30 grader, en rolig sandstrand med palmer, bølgeskvulp og varme – eller hvad med den samme varme, rød støvende jord, skrål og latter og en luftfugtighed så man kan undre sig over at tøjet alligevel tørrer på vasketøjsnoren?! Til Guinea-Bissau -et lille vestafrikansk land med ca. 1.4 mio. indbyggere, beliggende lige syd for Senegal, ud til kysten. En tidligere portugisisk koloni, hvor billederne svarer til de billeder vi kender fra barndommens U-landskalendere: vandet hentes op ad brønden af en kvinde som selvfølgelig har sit spædbarn bundet på ryggen, eller ved en fælles vandpost og bæres hjem i store baljer på hovedet. Hvor børnene leger på jorden mellem grise og høns eller løber af sted efter et tøndebånd. Hvor der tidligt om morgenen stødes majs i en stor morter, ved brug af 3 stødere som er næsten ligeså høje som de tre kvinder der står omkring morteren og holder takten. Hvor gederne deler pladsen med passagererne på ladet af en lastbil og hvor der overalt sælges bananer og jordnødder fra store fade som selvfølgelig bæres på hovedet.

I hovedstaden Bissau ligger Bandim Sundhedsprojektet (Bandim Health Project, BHP), en dansk-guineansk forskningsstation som administreres under Statens Serum Institut og drives i samarbejde med det guineanske sundhedsministerium. Her, hvor personnumre, adresser og fødselsregistreringer ikke er oplysninger der kan trækkes i et register, følger BHP en befolkning på omkring 90.000 personer i nogle områder i hovedstaden (zonerne) samt yderligere 25.000 kvinder og deres børn i landområderne. Der er blevet etableret et registreringssystem og feltassistenter indsamler ved regelmæssige besøg i husstandene informationer om graviditeter, fødsler, dødsfald, flytninger, bestemte sygdomme og vacciner. Endvidere registreres konsultationer, vaccinationer og indlæggelser på sundhedscentrene og på det nationale hospital. Denne basisregistrering giver en unik mulighed for at studere dødelighed og sygelighed, både prospektivt og retrospektivt, efter mange forskellige interventioner.

Bandim Projektet har arbejdet i området i snart 30 år. Gennem årene har mange ph.d.-studerende, medicinstuderende og frivillige arbejdet i Bissau og gennem de seneste 3 år har vi også været en flok forskningsårsstuderende fra Århus. Som forskningsårsstuderende kan man roligt forvente en anden arbejdsform end i Danmark – der er i hvert fald stor forskel på at komme hjem til klinikophold eller undervisning efter at have stået i Bissau som ansvarlig for et projekt, have været

arbejdsgiver og selv kunnet prioritere! Men foruden en anderledes arbejdsdag er de forskelle der er mellem Danmark og Guinea Bissau alle sammen med til at gøre et forskningsår i Bissau til en blanding af eventyr og hårdt arbejde!

Set i tilbageblik er det nærmest lutter gode oplevelser, men selvfølgelig er der også op- og nedture i Bissau. Man konfronteres dagligt med hvordan livet også kan hænge sammen – eller hvordan det måske netop ikke hænger sammen. Det banker på døren (ved at den der står udenfor døren sige konk-konk-konk – man kan jo ikke banke på en netdør) og der står en udenfor med en recept i hånden – om han ikke lige kan låne 1000 CFA til medicin til konen, alt de kunne låne fra familien er gået til at betale for at hun kunne få et kejsersnit. Når man kommer rundt til 6-uger gamle børn som er født med lav fødselsvægt og er inkluderet i et af studierne, og taler med den 3. mor den dag som fortæller at hendes barn er dødt eller når man ser statistikkerne med en under 5-års-mortalitet på 25%. Men selvom dette kunne give rigeligt brændstof til tanker om verdens uretfærdighed og situationens håbløshed, så er det ikke sådanne deprimerende tanker der dominerer hverdagen. Måske fordi guineanerne accepterer det som en del af hverdagen? De kan forholde sig nok så passivt til det hele, sætte sig hen og vente på at det går over, glæde sig over det der ikke gik galt og så ellers undlade at bekymre sig om i morgen. Og hvorfor også tage alle sorger på forskud hvis man ikke ved om man kommer til at opleve dem? Hvis man oplever en sorg skal følelser rettes udad; begravelser begynder med klageskrig og råb, slutter i gevaldige fester og med betydelige lommemesmerter for de efterladte. Et så ubekymret folkefærd som guineanerne kan der ikke være mange af, og heldigvis er det oftest en smittende glæde man oplever når man går rundt ude i zonerne. Der er bestemt meget at tage fat på og hvis vi kan være med til at forbedre vilkårene må vi glæde os over det vi opnår, og ikke lade os slå ud af det vi ikke kan opnå – endnu.

Men hvad laver man så som forskningsstuderende i Bissau? Det er meget forskelligt, fra dag til dag og fra person til person, men supervision er gennemgående. Emnerne vi arbejder med er forskellige: et af BHPs mål er at bidrage til forbedringen af WHO's standard programmer, herunder har vi deltaget i projekter med fokus på uspecifikke effekter af vacciner og A-vitamin. Andre områder er malaria behandling og tuberkulose, hvor vi registrerer incidens og prævalens og følger op på patienterne. Vi er med de feltassistenter som er ansat til enten rutinebesøgene eller i et af projekterne hvor de så besøger personer inkluderet i det pågældende projekt når de er ude i zonerne, vi superviserer inklusionen i studierne på sundhedscentrene eller på hospitalet. Vi deltager i

indsamlingen af prøver og udfører noget af laboratoriearbejdet. Så laver vi en masse arbejde på kontoret: bygger vores databaser op, og superviserer de assistenter der taster data ind for os, kontrollerer data og til sidst når vi frem til færdige databaser og analyser og sammenskrivning. Supervisionen er nok det der i begyndelsen falder sværest – ofte er det jo noget man selv lige har lært som man skal superviserer assistenter eller sygeplejersker som har lavet det gennem noget længere tid i.

En forudsætning for samarbejdet med guineanerne er selvfølgelig at man får lært sproget – portugisisk kreol; men fordi det er eneste kommunikationsmulighed og et meget simpelt sprog går faktisk for de fleste overraskende hurtigt. Assistenterne på projektet er i stort omfang vandt til at der kommer de her nye ”brancos” som endnu ikke taler et ord kreol, hvis det går højt måske spansk eller nogle sætninger portugisisk, men ellers taler man med hænder og fødder i begyndelsen. Og når man først kan høflighedsfraserne er man også sikker på en venlig behandling.

Forskningsstuderende i Bissau er måske en mere homogen gruppe end vi ellers er som studerende i Danmark: vi har alle sammen valgt at tage til Bissau, og derved ment at vi kunne affinde os med at bo uden konstant strøm- og vandforsyning, alligevel er vi ikke nødvendigvis alle sammen kommende tropemedicinere, infektionsmedicinere, enige om at det er vores lod at redde verden eller hvordan vi skal gøre det. Vi ville alle sammen beskrive os forskelligt, og i modsætning til hvad man ofte kan opleve langt væk hjemmefra, hvor alle hvide/europæere/danskere er ens, får vi i Bissau stadig lov til at være forskellige, også fra et guineansk synspunkt. Vi er ikke bare ”de hvide”! Det er med til at gøre Bissau et dejligt sted at være – og derfor er det ikke uden risiko at tage af sted. – Man risikerer at ville tilbage igen!

Dorthe Christoffersen, Morten Bjerregaard-Andersen og Ane Bærent Fisker